

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих видів облігацій (реєстр. № 5068 від 05 вересня 2016 року)

Комітет Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 02 листопада 2016 року (протокол № 52) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих видів облігацій (реєстр. № 5068 від 05 вересня 2016 року), поданий народними депутатами України Різаненком П.О., Довбенком М.В., Поляковим М.А. (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту він розроблений з метою підвищення ефективності та надійності функціонування ринку цінних паперів, розвитку ринку корпоративних облігацій та створення умов для забезпечення ефективного захисту прав власників корпоративних облігацій, облігацій внутрішніх місцевих позик, облігацій міжнародних фінансових організацій та іпотечних облігацій.

Для досягнення зазначеної мети авторами Законопроекту пропонується внести зміни до Господарського, Господарського процесуального, Цивільного процесуального, Кримінального процесуального кодексів України, Кодексу адміністративного судочинства України, законів України «Про цінні папери та фондовий ринок», «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», «Про іпотечні облігації», «Про інвестиційну діяльність», «Про аудиторську діяльність», «Про міжнародний комерційний арбітраж», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Про банки і банківську діяльність», «Про кредитні спілки», «Про недержавне пенсійне забезпечення», «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», «Про інститути спільного інвестування», «Про депозитарну систему України», «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», «Про зерно та ринок зерна в Україні», «Про третейські суди»,

«Про впорядкування питань, пов'язаних із забезпеченням ядерної безпеки», «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів».

Зокрема, проектом Закону доповнюється частина перша статті 1 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» новими поняттями: «дефолт», «колективний представник», «збори власників облігацій» та ін. У статті 8 чинного Закону Законопроект замінюється слова «облігації підприємств» словами «корпоративні облігації». Крім того, Законопроект пропонується доповнити Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» новим розділом IV-1 «Збори власників облігацій і колективний представник», положення якого визначають сферу повноважень зборів власників облігацій і колективного представника; компетенцію зборів власників облігацій та порядок прийняття ними рішень; порядок призначення колективного представника та припинення його повноважень; встановлюють права та обов'язки особи, відповідальної за проведення зборів; визначають обставини настання дефолту; встановлюють права та обов'язки колективного представника, його відповідальність та особливості вчинення ним дій та правочинів щодо захисту прав та інтересів власників облігацій та ін.

Також Законопроект пропонується доповнити Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» статтею 88-1 щодо особливостей банкрутства боржника, який має зобов'язання за облігаціями.

Крім того, Законопроект вносяться зміни до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України, якими, зокрема, надається право колективному представнику, який діє в інтересах власників облігацій відповідно до положень Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», бути позивачем у справах щодо захисту порушених або оспорюваних прав і охоронюваних законом інтересів власників облігацій при розгляді цивільних, господарських, адміністративних справ в судах та арбітражі, мати відповідні процесуальні права та обов'язки. Також запропонованими змінами доповнюється підвідомчість загальних судів, де однією із сторін процесу є колективний представник, який діє в інтересах власників облігацій.

Щодо запропонованих змін до Кримінального процесуального кодексу України, то колективного представника, який діє в інтересах власників облігацій, яким кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди, може бути визнано потерпілим та цивільним позивачем у кримінальному провадженні.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з наступного.

В Конституції України зазначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до

законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8). За приписом частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до частини першої статті 15 Основного Закону України суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності.

Згідно з частинами третьою, четвертою статті 13, частинами першою, другою, четвертою статті 41 Конституції України власність зобов'язує. Власність не повинна використовуватися на шкоду людині і суспільству. Держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки. Усі суб'єкти права власності рівні перед законом. Кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Право приватної власності набувається в порядку, визначеному законом. Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним.

Частиною першою статті 42 Основного Закону України передбачено право кожного на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом.

Відповідно до статті 55 Конституції України права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Кожному гарантується право звернутись із конституційною скаргою до Конституційного Суду України з підстав, установлених цією Конституцією, та у порядку, визначеному законом. Кожен має право після використання всіх національних засобів юридичного захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна. Кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань.

Правосуддя в Україні здійснюють виключно суди. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються. Юрисдикція судів поширюється на будь-який юридичний спір та будь-яке кримінальне обвинувачення. У передбачених законом випадках суди розглядають також інші справи. Законом може бути визначений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спору. Народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через присяжних. Судоустрій в Україні будується за принципами територіальності та спеціалізації і визначається законом. Верховний Суд є найвищим судом у системі судоустрою України. Відповідно до закону можуть діяти вищі спеціалізовані суди. З метою захисту прав, свобод та

інтересів особи у сфері публічно-правових відносин діють адміністративні суди. Створення надзвичайних та особливих судів не допускається (частини перша-п'ята статті 124, частини перша, третя-шоста статті 125 Основного Закону України).

Відповідно до пунктів 7, 8 частини першої, пункту 1 частини другої статті 92 Конституції України виключно законами України визначаються правовий режим власності, правові засади і гарантії підприємництва; виключно законами України встановлюється порядок випуску та обігу державних цінних паперів, їх види і типи.

Згідно з правовою позицією Конституційного Суду України, викладеною в абзаці другому пункту 3 мотивувальної частини Рішення від 13 грудня 2000 року № 14-рп/2000, правовий режим власності, порядок і умови набуття та припинення права власності, а також права володіння, користування та розпорядження майном визначаються законами.

У Рішенні від 12 лютого 2002 року № 3-рп/2002 Конституційний Суд України зазначив, що Конституція України як головне джерело національної правової системи є також базою поточного законодавства. Вона надає можливість урегулювання певних суспільних відносин на рівні законів, які конкретизують закріплені в Основному Законі положення.

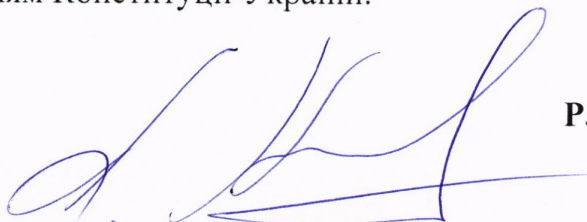
За Конституцією України держава визначає та рівним чином захищає усі форми власності. Кожна з них може мати свої особливості, пов'язані із законодавчо визначеними умовами та підставами виникнення або припинення права власності (абзаци перший, другий підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини Рішення).

У Рішенні від 10 червня 2003 року № 11-рп/2003 Конституційний Суд України також зауважив, що зазначена правова позиція ґрунтується на тому, що виключно законами України визначається правовий режим власності, в основі якого – конституційні положення, конкретизовані в законах, які можуть містити й певні особливості правового режиму тих чи інших форм власності (абзац третій підпункту 3.2 пункту 3 мотивувальної частини Рішення).

Зважаючи на зазначене, а також на те, що Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, одним із повноважень якого є прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України), внесення запропонованих Законопроектом змін до чинного законодавства узгоджується з нормами Основного Закону України.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих видів облігацій (реєстр. № 5068 від 05 вересня 2016 року), поданий народними депутатами України Різаненком П.О., Довбенком М.В., Поляковим М.А., не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ